

Kotihoito ja kotona asumisista tukevat palvelut

Myöntämisen perusteet ja sisältö 1.1.2023
alkaen

Sisällysluettelo

1. Kotihoito ja kotona asumista tukevat palvelut	3
Käsitteitä.....	3
2. Palvelujen myöntäminen.....	4
2.1 Palvelutarpeen arviointi	4
2.2 Myöntämisen perusteet	5
2.3 Asiakkaalle laadittava suunnitelma	6
2.4 Kotihoidon palvelujen päättäminen.....	6
3. Säännöllisen kotihoidon palvelujen sisältö	6
3.1 Sairaanhoidolliset tehtävät	7
3.2 Henkilökohtainen hygienia ja vaatehuolto	7
3.3 Ravitseminen	7
3.4 Toimintakyvyn tukeminen.....	8
3.5 Kodinhoito.....	8
3.6 Kodin ulkopuolinen asiointi	8
3.7 Muut tehtävät.....	8
4. Kotona asumista tukevat palvelut	8
4.1 Tukipalvelut	9
4.2 Muut kotona asumista tukevat palvelut.....	9
4.3 Teknologian avulla toteutettavat palvelut.....	10
5. Palvelu- ja maksupäätös.....	11
6. Asiakirjahallinta	11

Tekijät

Kati Poutanen, Hannele Komu ja Marke Varis, palvelujohtajat
 Mari Korhonen, Eeva Nykänen, Minna Penttinen ja Anne-Marie Andersson, kotihoidon palvelupäälliköt
 Tarja Husso ja Tero Härkönen, johtavat sosiaalityöntekijät
 Hannele Nyysönen, Kati Nygren, Katri Tuulensola, Tuula Lievonen, palveluesimiehet

1. Kotihoito ja kotona asumista tukevat palvelut

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten kotihoidon toiminta [perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista \(812/2000\)](#), [sosiaalihuoltolakiin \(1301/2014\)](#) ja [-asetukseen \(607/83\)](#), [terveydenhuoltolakiin \(1326/2010\)](#), [lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 980/2012](#) sekä [Sosiaali- ja terveystministeriön ja Suomen Kuntaliiton antamaan laatusuositukseen hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi](#). Toimintaa ohjaavat myös [Pohjois-Karjalan hyvinvointialue – Siun soten strategian](#) mukaiset arvot. Kotihoito sisältää kotisairaanhoidon ja kotipalvelun. Palvelut myönnetään palvelutarpeen arviointiin perustuen. Kotihoitoa voidaan toteuttaa hoiva- ja hoitokäyntien lisäksi myös kuvapuhelinpalveluna tai seurantasoittoina.

Kotihoidon palvelut toteutetaan tukemalla asiakkaan hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Palveluja toteutetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaan voimavarat huomioiden. Tavoitteena on, että asiakas voisi asua turvallisesti omassa kodissaan. Kotiin järjestettävien palvelujen perustana on asiakkaan ja tarvittaessa hänen läheistensä ja muiden tahojen kanssa yhdessä laadittu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin perustuva suunnitelma.

Käsitteitä

Kotona asumista tukevat palvelut ovat ennaltaehkäisevää ja toimintakykyä edistävää toimintaa, sisältäen esimerkiksi neuvontaa ja ohjausta, sosiaalityötä sekä kotiin annettavia tukipalveluja, kuten ateriapalvelua ja muita kodinhoidollisia palveluja.

Tilapäinen kotihoito voi olla kotipalvelua tai kotisairaanhoidoa. Käynnit ovat joko määräaikaista enintään 2 kuukauden ajan tai yksittäisiä käyntejä.

Säännöllinen kotihoito voi olla kotipalvelua, kotisairaanhoidoa tai niiden yhdistelmää. Säännöllisen kotihoidon asiakkaiksi luetaan henkilöt, joilla on säännölliset sovitut käynnit vähintään kerran viikossa, kun palvelujen kesto on yli kaksi kuukautta. Lisäksi asiakkaalle on laadittu ja voimassa olevat asiakas- ja toteuttamissuunnitelmat.

Kuntouttava arviointijakso on tarkoitettu asiakkaille, joilla säännöllisen kotihoidon tarve näyttää todennäköiseltä. Arviointijakson aikana selvitetään asiakkaan toimintakykyä erilaisin toimintakykymittarein ja testein sekä arvioidaan kuntoutumisen mahdollisuutta ja kotona selviytymistä. Arviointijakson pituus on enintään kuusi viikkoa.

Miun aktiivinen arki kuntoutusjakso on tarkoitettu säännöllisen kotihoidon asiakkaille, joiden toimintakyky on heikentynyt ja pärjääminen kotona on vaikeutunut tai vaarassa vaikeutua. Asiakas ja asiakkaan omatyöntekijä ja/tai omahoitaja arvioivat yhdessä arkikuntoutusjakson tarvetta ja hyötyjä. Arvioinnin pohjalta laaditaan moniammatillisesti asiakaslähtöinen arjen kuntoutumissuunnitelma ja käynnistetään arkikuntoutus toimintakyvyn palauttamiseksi. Kuntoutusjakson pituus on enintään 12 viikkoa.

Tilapäinen tehostettu kotihoito on tarkoitettu asiakkaille, jotka tarvitsevat tehostettua sairaanhoidollista hoitoa kotona tai asumispalveluissa. Tehostetun kotihoidon henkilökunta tekee tarvittaessa hoidon tarpeen arviointeja kotona tai asumispalveluyksiköissä asiakkaan voinnin muuttuessa äkillisesti.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat sosiaaliohjausta ja muita sosiaalipalveluja itsenäisen asumisen tueksi palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Muita sosiaalipalveluja ovat mm. tukipalvelut ja kotihoito.

2. Palvelujen myöntäminen

Kotihoidon avulla tuetaan asiakkaita, jotka eivät enää selviä itsenäisesti omassa kodissa ilman toisen henkilön apua. Kotihoitoon kuuluu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävä ja ylläpitävä toiminta sekä muu kuin edellä mainituissa kohdissa tarkoitettu henkilön suoriutumista tukeva toiminta. [Sosiaalihuoltolain 20 §](#) mukaan kotihoidolla tarkoitetaan [sosiaalihuoltolain mukaisen kotipalvelun 19 §](#) ja [terveydenhuoltolain 25 § mukaisen](#) kotisairaanhoidon muodostamaa kokonaisuutta.

Kotihoitoa järjestetään henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lisäksi kotihoitoa järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Kotihoitoa järjestetään vuorokauden ajasta riippumatta.

Asiakkaan ikä ei ole kotihoidon palvelujen piiriin oikeuttava tai rajaava tekijä. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana on asiakkaiden tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu. Palvelujen toteuttamisen tapaan voivat vaikuttaa maantieteellinen etäisyys, palvelujakson kesto, kotikäyntien toistuvuus, asumisympäristö ja asiakkaan muut palvelut. Palvelutarpeen arvioinnissa huomioidaan omaisten/läheisten antama apu sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelut. Harkinnanvaraisten palvelujen järjestämisessä huomioidaan myös kotihoidon käytettävissä olevat resurssit. Iäkkään henkilön palvelujen tarve selvitetään kokonaisvaltaisesti yhdessä iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa ja palvelutarpeen arvioinnissa käytetään myös RAI-arviointia.

2.1 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arviointi aloitetaan yhteydenoton perusteella. Yhteyttä voi ottaa koko maakuntaa palvelemaan Seniorineuvonta Ankkuriin tai omais- ja perhehoidon keskuksen tai oman asuinkunnan alueelliseen sosiaali- ja asiakasohjaukseen. Sosiaali- ja asiakasohjaajat antavat neuvontaa, tekevät palveluohjauskäyntejä ja arvioivat asiakkaan toimintakykyä sekä hoivan, hoidon ja tukipalvelujen tarvetta kokonaisvaltaisesti. Sosiaali- ja asiakasohjaajat toimivat palvelujen suunnittelu- ja arviointivaiheessa asiakkaan omatyöntekijänä ja laativat asiakkaalle asiakassuunnitelman. Neuvonta, sosiaali- ja asiakasohjaus ovat asiakkaalle maksuttomia. Erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden palvelutarpeen arvioi sosiaalityöntekijä, joka laatii erityistä tukea tarvitseville asiakkaille myös asiakassuunnitelman. Erityisen tuen tarpeella tarkoitetaan tilannetta, kun henkilöllä on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveyspalveluja esim. usean yhtäaikaisen tuentarpeen vuoksi tai kun henkilö ei ymmärrä tilannettaan eikä suostu käyttämään tarvitsemiaan sosiaali- ja/tai terveyspalveluja.

Ikäihmisten palvelutarpeen selvittäminen aloitetaan asiakkaan tilanteen kiireellisyydestä riippuen joko välittömästi tai seitsemän arkipäivän kuluessa yhteydenotosta. Muiden kuin ikäihmisten palvelutarve selvitetään heidän omista palveluistaan, jonka jälkeen järjestetään yhteispalaveri palvelujen toteuttamisen suunnittelemiseksi. Ikäihmisten osalta se taho johon yhteydenotto palvelutarpeen arvioinnista tulee, aloittaa asiakkaan toimintakyvyn arvioinnin yhdessä asiakkaan ja omaisen/läheisen kanssa. Toimintakykyä ja palveluntarvetta arvioidaan RAI- arviointijärjestelmällä.

RAI- arvioinnista esille tulleiden tietojen perusteella arvioidaan, onko tarpeen toteuttaa palvelutarpeen laajempi arviointi. Laajemman arvioinnin toteuttaa sosiaali- ja asiakasohjaaja tai sosiaalityöntekijä. Laajemman arvioinnin perusteella asiakas voi ohjautua kotihoidon arviointijaksolle, jonka pituus on yhdestä kuuteen viikkoa.

Palvelutarpeen arviointia tehtäessä asiakkaan kanssa käydään läpi erilaiset vaihtoehdot palvelujen järjestämiseksi. Palvelutarpeen arviointia tehtäessä kunnioitetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja otetaan huomioon hänen toiveensa, mielipiteensä ja yksilölliset tarpeensa sekä selvitetään omaisen/läheisen osallisuus palvelujen järjestämiseen.

Palvelutarpeen arviointi ja kotihoidon tai kotihoidon tukipalvelujen aloittaminen edellyttävät asiakkaan tai hänen edunvalvojansa antamaa suostumusta asiakastietojen katseluun, kirjaamiseen ja tietojen luovuttamiseen. Suostumuslomake tulostetaan asiakas- ja potilastietojärjestelmästä ja pyydetään asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa allekirjoitus. Suostumuslomake tallennetaan asiakkaan tietoihin asiakas- ja potilastietojärjestelmään.

2.2 Myöntämisen perusteet

Asiakkaan tulee olla kirjoilla Siun soten alueen kunnassa saadakseen kotihoidon palveluita tai asiakkaalla on oltava maksusitoumus omasta kotikunnasta kansanterveyslain edellyttämiin palveluihin tai muihin erikseen harkittaviin sosiaalihuollon palveluihin. Säännöllisen kotihoidon myöntämisen perusteena on, että kuntouttavalla arviointijaksolla on todettu asiakkaan jatkuva ja säännönmukainen palveluntarve, vähintään kerran viikossa ja yli 2 kuukauden mittaisena ajanjaksona. Asiakkaan palvelut tulee voida turvata yhden työntekijän auttamana ennalta sovittuja poikkeustilanteita lukuun ottamatta, jolloin palveluja voidaan tilapäisesti antaa kahden työntekijän toimesta. Kotihoidon myöntämisen perusteena on myös työntekijän koskemattomuuden ja turvallisuuden toteutuminen kotikäynnin aikana ja koko kotihoidon henkilöstön tulee voida osallistua asiakkaan hoitoon. Lisäksi asiakas ohjataan käyttämään hoitoon tarvittavia apuvälineitä, mikäli niiden käyttäminen on asiakkaan hoidon kannalta oleellista ja niiden käyttö on edellytys asiakkaan ja työntekijän turvallisuuden takaamiselle hoitotilanteissa.

Asiakas ohjataan muiden palvelujen piiriin, mikäli kotihoidon myöntämisperusteet eivät täyty. Kotihoidon palvelut eivät ole mahdollisia asiakkaille, jotka tarvitsevat ainoastaan lääkkeiden annostelu-, siivous-, pyykkihuolto, kauppa- tai muita asiointipalveluja. Jos asiakas pääsee asioimaan itse kodin ulkopuolella hän ei ole oikeutettu kotona toteuttaviin sairaanhoidollisiin toimenpiteisiin (esim. ompeleiden poisto, haavahoito tai verinäytteiden otto). Tilanteessa, jossa asiakas ymmärtää oman palvelutarpeensa, mutta ei sitoudu suunnitelmissa sovittuihin palveluihin, asiakas ohjataan muihin palveluihin.

2.3 Asiakkaalle laadittava suunnitelma

Palvelutarpeen arviointia on täydennettävä asiakkaalle laadittavalla asiakassuunnitelmalla tai muulla vastaavalla suunnitelmalla, ellei suunnitelman laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhdessä asiakkaan kanssa siten kuin [sosiaalihuoltolain 36 § :n 4 ja 5 momentissa](#) säädetään. Omatyöntekijä vastaa asiakassuunnitelman laatimisesta. Asiakassuunnitelmassa sovitaan kaikista asiakkaan tarvitsemista sosiaali- ja terveystalv palveluista.

Kotihoidosta laaditaan toteuttamissuunnitelma, laatimisesta vastaa omahoitaja. Omatyöntekijän laatimaa asiakassuunnitelmaa päivitetään sovitusti säännöllisin väliajoin esim. kerran vuodessa ja aina palvelutarpeen muuttuessa. Omahoitajan laatimaa toteuttamissuunnitelma päivitetään vähintään puolen vuoden väliajoin. Toteuttamissuunnitelma sisältää kotihoidon käytännön toteuttamiseen liittyvät asiat, esim. suuntaa antavat käyntiajat.

2.4 Kotihoidon palvelujen päättäminen

Kotihoidon tarvetta ja määrää arvioidaan säännöllisesti. Kotihoidon palvelut päätetään silloin, kun asiakkaalla ei ole enää kotihoidon tarvetta, palvelu järjesty muuta kautta, asiakas kieltäytyy palvelusta kirjallisella ilmoituksella tai hän ei sitoudu suunnitelman mukaisiin palveluihin. Kotihoidon palvelut päätetään myös silloin, kun kyseessä on hallitsematon työturvallisuuden uhka. Kotihoidon palveluiden päättämisestä, kuten myös palvelujen aloittamisesta perusteluineen tehdään viranhaltijapäätös.

Asiakkaan palveluntarpeen kasvaessa pysyvästi yli 70 tuntia kuukaudessa tai käyntimäärä on yli 4 käyntiä vuorokaudessa tai hoivan ja hoidon toteuttamiseksi tarvitaan pysyvästi kahta työntekijää, kotihoito ei voi yksin turvata tarkoituksenmukaista ja turvallista asiakkaan kotona asumista. Mikäli asiakas haluaa jatkaa kotona asumista kotihoidon turvin runsaista avuista huolimatta, hänen kanssaan ja mahdollisesti hänen läheistensä kanssa neuvotellaan lisäpalvelujen ostamisesta asiakkaan itse kustantamana. Mikäli kotona asumista ei saada riittävän turvalliseksi, asiakas ohjataan asumispalveluihin. Kotihoidon palvelujen päättämisestä neuvoteltaessa neuvotteluihin osallistuu asiakkaalle nimetty omatyöntekijä ja/tai omahoitaja.

3. Säännöllisen kotihoidon palvelujen sisältö

Säännöllistä kotihoitoa toteutetaan asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti yhdessä asiakkaan kanssa. Palvelun toteuttamistapaan vaikuttaa asiakkaan kodin sijainti ja asiakkaan palveluntarve. Palveluja voidaan tuottaa erilaisia teknologiaratkaisuja hyödyntäen. Tarvittaessa asiakas luovuttaa kotihoidon ja/tai turvapalvelujen käyttöön kotinsa avaimen. Asiakkaalle voidaan asentaa asiakkaan suostumuksella avainsäily. Vuoteeseen hoidettavan asiakkaan hoito voidaan toteuttaa hänen kotonaan, jos hänen hoitonsa voidaan turvata myös käyntien välillä tai kotihoidon käynnit riittävät takaamaan asiakkaan turvallisen asumisen kotona.

3.1 Sairaanhoidolliset tehtävät

Kotihoito sisältää myös sairaanhoidollisia tehtäviä joko tilapäisenä tai säännöllisenä palveluna. Sairaanhoidollisia tehtäviä ovat esimerkiksi lääke-, kipu- ja haavahoidon toteuttaminen ja seuranta. Sairaanhoidollisista tehtävistä huolehditaan kotihoidon toimesta, mikäli asiakas ei sairauksiensa tai alentuneen toimintakykynsä vuoksi kykene käyttämään kodin ulkopuolisia terveystalouksia.

Lääkehoito: Säännöllisen kotihoidon asiakkaat kuuluvat pääsääntöisesti koneellisen annosjakelun piiriin. Lääkkeet toimitetaan kotihoidon toimesta asiakkaan kotiin. Asiakas maksaa itse lääkkeensä. Annosjakelua varten myönnetään Siun soten kustantama palveluseteli. Annosjakeluasiakkaiden reseptien uusiminen ja lääkkeiden yhteensopivuuden tarkistaminen tapahtuu apteekin toimesta.

Asiakkaan palveluaikaan lisätään lääkehoidosta kertyvää aikaa:

3 tuntia/kuukausi, jos alle 10 säännöllisesti käytettävää lääkettä

4 tuntia/kuukausi, jos yli 10 säännöllisesti käytettävää lääkettä

5 tuntia/kuukausi, jos runsaasti lääkkeitä ja annostuskerrat yli 4/vrk

Aikaan sisältyvät lääkkeiden tilaukset, toimitukset ja lääkehoidon vaikutusten seuranta.

Lääkehoito voidaan toteuttaa joko kokonaan tai osittain käyttämällä lääkeannostelurobottia. Asiakkaan lääkkeet säilytetään asiakkaan kotona. Lääkkeiden säilytykseen suositellaan lukollista lääkekaappia tai muuta lukittavaa kaappia. Asiakkaan tulee itse hankkia ja kustantaa lääkekaappi.

3.2 Henkilökohtainen hygienia ja vaatehuolto

Avustaminen henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvissä asioissa perustuu asiakkaan tarpeeseen. Saunotukset omassa saunassa tehdään erikseen harkiten ja turvallisuustekijät huomioiden.

Asiakkaan pyykkihuolto järjestetään ensisijaisesti yksityisen pesulapalvelun kautta tai läheisten auttamana. Tarvittaessa kotihoito kuljettaa pesulaan lähtevät pyykki pesulan auton hakupisteeseen. Asiakkaan käyttövaatteista koostuvat pyykki laitetaan poikkeustapauksissa peseytymään asiakkaan omaan tai taloyhtiön pesukoneeseen suunnitelmassa sovituin käytäntein asiakkaan omalla vastuulla.

3.3 Ravitsemus

Ravitsemuksen tilan huomiointi on tärkeä tekijä asiakkaan hyvinvoinnissa. Kotihoito avustaa tarvittaessa aamu-, väli- ja iltapalan laitossa, aterioiden tilaamisessa ja lämmittämisessä sekä ruokaostosten teossa kauppapalvelun kautta. Säännöllisen kotihoidon asiakkaan ravitsemuksen seurantaan kuuluu painon mittaus vähintään 3 kk:n välein. RAI-arviointiin sisältyy ravitsemustilan arviointi, tarvittaessa lisäksi tehdään MNA-arviointi.

3.4 Toimintakyvyn tukeminen

Kuntouttavan arviointijakson aluksi laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa arjen kuntoutumissuunnitelma toimintakyvyn tukemisesta. Suunnitelmassa huomioidaan apuvälineiden tarve ja ohjataan niiden käytössä. Suunnitelmaan kirjataan asiakkaan omat tavoitteet ja toiveet sekä konkreettiset keinot näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Asiakkaan turvallisuutta tuetaan tekemällä kodin turvallisuus selvitys ja toteuttamalla tarvittavia muutoksia asiakkaan suostumuksella. Ulkoilun järjestämisessä auttavat omaiset, vapaaehtoisjärjestöt ja yksityiset palveluntuottajat.

3.5 Kodinhoito

Kotihoito huolehtii käynneillä kodin siisteydestä ja kodin lämmittämisestä, jos asiakas ei terveydentilan/toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi itse kykene. Toimet tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa huomioiden kuntoutumista edistävä työote ja asiakkaan osallistaminen. Kotihoidon tehtäviin ei sisälly kodin ja vierailijoiden jälkien siivoaminen.

3.6 Kodin ulkopuolinen asiointi

Ruoka- ja päivittäistavarat hoidetaan ensisijaisesti asiakkaan, hänen omaistensa, lähipiirin tai yksityisen palveluntuottajan toimesta. Asiakas voi käyttää myös kauppapalvelua. Kodin ulkopuolisen asioinnin palvelut eivät sisälly säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuun, vaan niistä peritään erillinen maksu. Asiakkaan vaatehankinnoista vastaa asiakas itse läheistensä avulla. Tarvittaessa kotihoidon työntekijä auttaa asiakasta vaatehankinnoissa.

Kotihoidon henkilöstö ei hoida asiakkaan raha-asioita, ei käsittele käteistä rahaa, eikä käytä asiakkaan pankkikorttia. Pankki- ja raha-asioiden hoito järjestetään omaisten tai lähipiirin turvin. Tarvittaessa asiakas ohjataan kotihoidon sosiaaliohjaajalle raha-asioiden järjestämiseksi. Asiakkaan omatyöntekijä auttaa tarvittaessa edunvalvojan hakemisessa. Asiakkaan kanssa asioitaessa käytetään taksia tai julkista liikennettä, jonka asiakas itse maksaa.

3.7 Muut tehtävät

Kotihoito toimii asiakkaan tukena ja apuna kotona asumiseen liittyvissä asioissa. Kotihoito voi esimerkiksi luoda lumet rappusilta ja kulkuväylältä siltä osin kuin se on välttämätöntä, huolehtia turvalaitteiden toimintakunnosta, avustaa teknologian sekä apuvälineiden hankinnassa ja käytössä sekä mahdollisten asunnonmuutostöiden vireille saattamisessa. Omatyöntekijä avustaa tarvittaessa etuuksien hakemisessa.

4. Kotona asumista tukevat palvelut

Kotihoidon palveluja voidaan täydentää monin eri keinoin ja palveluin, jotka tukevat kotona asumista. Kotona asumista tukevilla palveluilla pyritään myöhentämään säännöllisen kotihoidon aloittamista ja lisäämään asumisen turvallisuutta. Palveluja voidaan myöntää myös täydentämään säännöllistä kotihoitoa.

Yleisimmät kotihoitoa tukevat palvelut ovat kotipalvelun tukipalveluja, perhehoidon palveluja, teknologian avulla tuotettuja palveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä tukevia palveluja, kuten esimerkiksi päivätoiminta. Myös taloudellisia tukimuotoja voidaan käyttää. Kotona asumista tukevista palveluista peritään erillistä asiakasmaksua ja useiden palvelujen myöntämiseen edellytetään asiakkaan taloudellisen tilanteen tarkastamista. Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuki ja tukipalvelusetelillä toteutettavat palvelut ovat määrärahasidonnaisia ja Siun sotessa kohdennettu vähävaraisille. Vähävaraisuutta määritetään palvelutarpeen lisäksi muun muassa tulo- ja varallisuusrajoilla. Vähävaraisuutta kuvaavat tili- ja säästörajat ovat pääsääntöisesti

- 1 henkilön taloudessa nettotulot alle 1100 euroa kuukaudessa/tilisäästöt 6000 euroa
- 2 henkilön taloudessa nettotulot alle 2000 euroa kuukaudessa/tilisäästöt 10 000 euroa.

Kaikkien kotona asumista tukevien palvelujen myöntäminen perustuu asiakkaan tuen ja palvelun tarpeeseen. Asiakkaan kodin sijainti voi vaikuttaa etenkin tukipalvelujen järjestämisen tapaan.

4.1 Tukipalvelut

Kotiin kuljetettu ateriapalvelu on tarkoitettu kotona asuville asiakkaille, jotka eivät kykene sairauden tai alentuneen toimintakyvyn vuoksi valmistamaan aterioitaan, eivätkä kykene myöskään ruokailemaan kodin ulkopuolisissa ruokailupaikoissa. Ateriapalvelua myönnetään palvelutarpeen arvioinnin perusteella joko asiakkaan omaan kotiin tai vaihtoehtoisesti palvelukeskusateriointiin. Toistaiseksi myönnettävään ateriapalveluun ateriapalvelun vähimmäistilauksmäärän tulee olla vähintään 3 ateriala viikossa. Palvelua voidaan myöntää myös määräaikaisena palveluna kuntoutumisen tueksi esim. toipilasajaksi.

Kylvetyspalvelu on tarkoitettu asiakkaille, joilla ei ole omassa kodissaan turvallisia peseytymistiloja ja peseytymiseen tarvitaan hoitajan apua. Muilta kuin säännöllisen kotihoidon asiakkailta peritään kylvetyspalvelusta hinnaston mukainen maksu.

Saattajapalvelu järjestetään ensisijaisesti omaisten, lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin. Kotihoito avustaa tarvittaessa vapaaehtoisen saattajan tilaamisessa. Kotihoidon toimiessa saattajana saattajapalvelusta peritään erillinen tukipalvelumaksu.

Kotipalvelun tukipalvelujen järjestämiseen voidaan käyttää palveluseteliä. Tukipalveluihin tarkoitettu palveluseteli on kohdennettu heikossa taloudellisessa tilanteessa oleville toimintakykyrajoitteisille vanhuuseläkkeellä oleville, joilla ei ole säännöllisen kotihoidon asiakkuutta. Säännöllisen kotihoidon asiakkaille kodinhoidolliset palvelut, lähinnä kodin siivous, järjestetään ensisijaisesti ostopalveluna, mikäli palvelujen järjestäminen asiakkaan kokonaistilanne huomioiden on Siun soten vastuulle kuuluva tehtävä.

4.2 Muut kotona asumista tukevat palvelut

Kiertävän perhehoitajan huolenpitoa voidaan myöntää kotona asuville ikäihmisille tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon lisäksi tai omaishoitoperheille lisävapaaksi. Kiertävä perhehoitaja työskentelee asiakkaan omassa kodissa.

Lyhytaikaista perhehoitoa voidaan käyttää ikäihmiselle säännölliseen tai toistuvasti määräaikaisiin huolenpidon tarpeeseen tai yksittäiseen palvelukertaan, kuten toipilasajaksi sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin.

Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa alle 12 tuntia kestävää päivä tai yöaikaista hoitoa.

Ikäihmisten perhehoidon palvelujen aloittaminen edellyttää, että asiakas on soveltuva perhehoitoon ja palvelutarve on arvioitu. Perhehoidon palveluista ja perhehoitoon soveltuvista asiakkaista kuvataan tarkemmin perhehoidon toimintaohjeessa, jota käytetään päätöksenteon tukena palvelua myönnettäessä.

Päivätoiminta on ryhmämuotoista toimintaa ja sen tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden toimintakykyä, lisätä sosiaalisia kontakteja ja osallisuuden kokemusta sekä tukea asiakkaiden arkea. Päivätoimintaan osallistuminen ei edellytä säännöllisen kotihoidon asiakkuutta.

Ennaltaehkäisevä tuki on taloudellinen tuki, jota voidaan maksaa henkilölle, joka auttaa säännöllisen kotihoidon myöntämisen perusteiden täyttävää ikääntynyttä, mutta omaishoidon tuen myöntämisen perusteet eivät täyty. Tukea ei makseta säännöllisessä kotihoidossa oleville asiakkaille.

Omaishoidon tuki on tarkoitettu kaiken ikäisille. Omaishoidon tuki sisältää palkkion ja lakisääteiset vapaat sekä hoitajan hoitotehtävää tukevia palveluja. Omaishoidon tuesta ja ennaltaehkäisevästä tuesta tarkemmat kuvaukset löytyvät omaishoidon tuen myöntämisen perusteista.

4.3 Teknologian avulla toteutettavat palvelut

Kotihoitoa voidaan toteuttaa osin tai kokonaan teknologisten ratkaisujen ja palvelujen avulla. Teknologian avulla lisätään asiakkaan kotona asumisen mahdollisuuksia ja turvallisuutta.

Turvapalvelulaitteet, joista turvapuhelin on yleisin, on tarkoitettu asiakkaille, joilla toimintakyvyn heikkeneminen ja erilaiset sairaudet aiheuttavat äkillistä palvelun tai hoidon tarvetta vuorokauden ajasta riippumatta. Palvelujen myöntämisessä voidaan käyttää harkintaa ja palveluja on mahdollista saada määräaikaisena esimerkiksi kotiutumisen tueksi. Turvapalvelulaitteet sisältävät yksilölliset laiteratkaisut sekä turvahälytystehtävien vastaanoton ja auttamistoiminnan. Turvapalvelusta peritään kuukausimaksun lisäksi kertaluonteinen käyttöönotto-, opastus ja asennusmaksu.

Kotihoidon asiakkaan lääkehoito toteutetaan **lääkeannostelijan** avulla, mikäli asiakkaan tilanne sen sallii. Säännöllisen kotihoidon asiakkaalle laitteen vienti, lääkkeiden laitto annostelijaan ja hälytyskäynnin huomioidaan kotihoitopalvelun määrässä ja kuukausimaksussa. Tukipalveluna myönnetystä lääkeannostelijasta peritään kuukausittain laitemaksu sekä mahdolliset kotikäyntimaksut laitteen täytöstä tai hälytyskäynneistä. Lisäksi asiakkaalta peritään kertaluonteinen käyttöönotto-, opastus ja asennusmaksu. Tukipalveluna myönnetyn lääkeannostelurobotin hälytyskäynneihin vastaavat ensisijaisesti asiakkaan läheiset.

Kotihoidon käyntejä voidaan tehdä **kuvapuhelimen** välityksellä etäkäynteinä. Säännöllisessä kotihoidossa kuvapuhelinkäynnit sisältyvät säännöllisen kotihoidon maksuun.

Seurantasoittopalvelu on tarkoitettu asiakkaille, joiden voinnin seuranta tehdään puhelinsoittona. Säännöllisen kotihoidon asiakkaille seurantasoitot sisältyvät säännöllisen kotihoidon kuukausimaksuun, tukipalveluna niistä peritään hinnaston mukainen maksu.

5. Palvelu- ja maksupäätös

Asiakkaalle myönnetystä palvelusta tehdään määräaikainen tai toistaiseksi voimassa oleva palvelupäätös ja maksupäätös. Asiakkaan palvelutarpeiden muuttuessa, palvelutarve arvioidaan uudelleen ja palveluista tehdään uusi päätös. Päätös on toimeenpantava kiireellisissä tapauksissa viipymättä ja muissa kuin kiireellisissä tapauksissa ilman aiheutonta viivytystä. Päätös on kuitenkin toimeenpantava viimeistään 3 kuukaudessa asian vireille tulosta. Aika voi olla tätä pidempi, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa tai toimeenpanon viivästykselle on muu asiakkaan tarpeeseen liittyvä erityinen peruste. Asiakkaalla on oikeus saada kielteinen päätös perusteluineen, mikäli palvelua ei voida myöntää tai palvelu joudutaan päättämään. Kotihoidossa voi olla tilanteita, joissa asiakas joutuu odottamaan palveluun pääsyä. Välitön, kiireellinen huolenpito kuitenkin järjestetään ja tällöin palvelujen piiriin gerontologisen sosiaalityöntekijän arvioinnin perusteella, ei jonotusjärjestyksessä.

Palveluista peritään asiakasmaksu, joka määräytyy asiakasmaksulain ja -asetuksen sekä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten vahvistamien asiakasmaksujen mukaan. Voimassa olevat asiakasmaksut löytyvät verkkosivuilta [sosiaalihuollon asiakasmaksut - siunsote.fi](https://www.suunsote.fi/sosiaalihuollon-asiakasmaksut).

Tulosidonnainen palvelu vaatii tulotietojen selvittämisen, tulotiedot selvitetään arviointijakson aikana. Kotihoidon maksuissa voidaan käyttää harkintaa asiakkaan varallisuus ja tulotiedot huomioiden. Palvelujen maksuista on mahdollista hakea asiakasmaksun alennusta tai poistoa taloudellisin syin, ohje löytyy verkkosivuilta [maksualennushakemuksen ohje - siunsote.fi](https://www.suunsote.fi/maksualennushakemuksen-ohje). Sosiaaliohjaajat ja sosiaalityöntekijät voivat myös alentaa tai poistaa asiakasmaksuja harkinnanvaraisesti huollollisten syiden vuoksi palvelutarvearviointinsa perustuen.

6. Asiakirjahallinta

Tietojen käsittelyssä on toteutettava tietosuoja- ja tietoturvasäädöksiä. Yksikössä tehdään asiakkaan hoivan kannalta riittävät ja asianmukaiset kirjaukset. Toimintayksikössä on arkistointisuunnitelma ja asiakirjahallintoa koskevat kirjalliset ohjeet, joista ilmenevät mm. ohjeet asiakas- ja potilasasiakirjojen laadinnasta, säilyttämisestä ja salassapidosta, kirjaamiseen liittyvät käytännöt ja menettelyohjeet, vastuut, tietojen luovutus, asiakirjojen säilytys ja hävittäminen. Rekisterinpitäjän tietosuojaselosteet ovat [EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 2016/679](https://www.suunsote.fi/eu-n-yleisen-tietosuoja-asetuksen-2016/679) mukaiset ja asiakkaiden nähtävillä verkkosivuilla [henkilötietojen käsittely - siunsote.fi](https://www.suunsote.fi/henkilotietojen-kasittely). Asiakirjahallinnon vastuista ja tehtävistä on sovittu ja vastuuhenkilö on nimetty.

Asiakasta koskevia tietoja ei luovuteta sivullisille ilman asiakkaan omakätisesti allekirjoittamaa nimenomaista suostumusta tai lainsäädöstä. Jos asiakas ei kykene ymmärtämään annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Suostumus tietojen

luovuttamiseen pyydetään kirjallisena. Asiakkaalla on oikeus tarkastaa itseään koskevat sosiaalihuollon asiakasrekisteriin tallennetut tiedot, lisätietoja verkkosivuilla [asiakirjojen kopiot - siunsote.fi](https://www.siunsote.fi/asiakirjojen_kopiot).